

Олаг Н.В.

студентка,

Київський університет культури

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Історія децентралізованої держави є історією суперечностей, пов'язаних із пошуком найкращої форми організації державної влади. За останні роки поняття децентралізації є основним в Європі, воно також стало об'єднуючим щодо економічного розвитку регіонів у цій частині світу. Децентралізація, як концепція набуває багатьох форм, зважаючи на історію країн, рівні розвитку, культури й підходи до державного управління.

Про історію становлення, розвитку процесу децентралізації в системі державного управління та наукові підходи до дослідження проблем децентралізації можна побачити в роботах українських та зарубіжних науковців, зокрема: Т.П. Прокопа, В.С. Куйбіди, В.Б. Авер'янова, І.П. Бутко, В.М. Вакуленка, Я. Гонціажа, Д. Гібсона, Ж-Ф. Девемі, В.І. Кампо, А.А. Коваленка, Л.М. Кравчука, І.В. Немченка, В.І. Лугового [13, с. 40].

Децентралізація – це передача повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування. На даному етапі процес децентралізації в Україні успішно стартував, але повноцінне завершення реформи потребує усунення наявних прогалин і невизначеностей у Конституції України, яка:

- в частині визначення територіальної основи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є не досконалою, а правові конструкції, що застосовуються – суперечливими;
- не містить необхідних та достатніх правових норм для утворення чіткої ієрархічної системи адміністративно-територіального устрою;
- не дає змоги створити систему місцевого самоврядування по всій території держави з чіткими та забезпеченими ресурсами повноваженнями органів місцевого самоврядування;
- містить лінії конфліктності у системі влади та рівні регіонів, районів та територіальних громад.

Важливо зазначити, що метою реформи місцевого самоврядування є, передусім, забезпечення його спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення. Йдеться про наділення територіальних громад більшими ресурсами та про мобілізацію їхніх внутрішніх резервів. Ст.140 змін до Конституції передбачає: «Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування шляхом самостійного регулювання суспільних справ місцевого значення та управління ними в межах Конституції і законів України» [2].

Обговорюючи тематику даного питання, слід зазначити, що публічна влада виступає у двох формах – державна влада та місцеве самоврядування. Система публічної влади існує і функціонує за рахунок податків з населення та

підприємств для того, щоб діяти у суспільних інтересах. Проте, за наявних умов переходу України до демократії, механізм дії публічної влади потребує подальшого розвитку та вдосконалення. І звісно, одним із способів оптимізації державного управління є децентралізація – передача певної частини повноважень органам, які не є підпорядкованими центральній владі, а обираються чи створюються громадою.

На мою думку, проблема децентралізації влади в Україні не є новою, проте залишається актуальною, оскільки за існуючої системи державотворення – управління занадто сконцентроване в центрі, не вистачає ресурсів і, відповідно, функціонування виконавчої влади на місцях є не досить динамічним, спостерігаються суперечності між місцевими органами влади, і, як результат – відчуженість людей від неї. З огляду на це потребує вдосконалення та приведення у відповідність з Конституцією України правове регулювання цих проблем. Насамперед, це стосується розвитку місцевого самоврядування. Тому, я вважаю, доцільно було б зауважити, що у процесі реформи виникає декілька головних проблем, зокрема :

- непослідовність нормативного забезпечення. Не прийняті зміни до Конституції, що «підвішує» прийняття багатьох важливих нормативних актів.

- навчання та підготовка нових кадрів, нестача знань, брак відповідальності. До складу місцевого самоврядування кожного року приходять багато активних, хороших людей, які є новачками у владі та потребують знань «з нуля» або ті, що не мають досвіду.

- затримка та неузгодженість дій, є складність, багатоплановість реформи. Адже, концепція реформи вимагає узгоджених дій з боку різних міністерств, відомств та відділів.

Децентралізація публічної влади при цьому постає, як відчуження певної частини державної влади або державоподібним утворенням, що закріплюється відповідними нормами федеральної конституції або самоврядним утворенням із закріпленням цього відчуження як у конституціях, так і поточному законодавстві.

Водночас некоректність розподілу функцій без урахування їх суспільної значущості, можливості практичної реалізації тими чи іншими суб'єктами, забезпечення реалізації необхідними ресурсами, реальності відповідальності за повноцінне здійснення – може, навпаки, негативно вплинути на впорядкованість суспільної життєдіяльності. Тоді, суспільство починає розглядати централізацію «як єдину конструктивну можливість стабілізації та консолідації суспільства» [3, ст. 15].

На жаль, функції державного управління і місцевого самоврядування в Україні здебільшого описуються дуже узагальнено. Функціям публічного управління притаманні певні цілісність і системність, які виявляються в існуванні в якості об'єктивної реальності функціональної структури публічного управління. При цьому функції державних органів мають з переважно виконавчо-розпорядчих перетворитися на контрольні-наглядові. Зокрема, місцеві державні адміністрації мають стати органами, що представляють на відповідній території главу держави, уряд і усі центральні органи виконавчої

влади. Відповідно, вони мають контролювати дотримання законності, забезпечення прав і свобод громадян, здійснення суб'єктами публічної влади делегованих державою повноважень.

Мені здається, що проблема вдосконалення місцевого управління, зокрема взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування, сьогодні залишається актуальною. Для ефективного розв'язання питань місцевого значення потрібна модель, яка б забезпечувала необхідну єдність державної влади з одночасною самостійністю територіальних громад. Все це переконливо свідчить про необхідність реформування публічної адміністрації в Україні.

Найбільш вдалою концепцією для України є концепція децентралізації влади. Адже, основними перевагами децентралізації здійснення децентралізації державної влади є: прозорість і спрощення процесу прийняття рішень, покращання якості розгляду звернень громадян до органів влади, сприяння розвитку місцевих економік та стратегічному плануванню, більш цілеспрямоване використання видатків бюджету. Звісно, як в кожному питанні є і низка недоліків, зокрема : нерівномірність у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць, гальмування реалізації державних програм на фоні надання більшого значення місцевим політичним пріоритетам, неузгодженість делегованих повноважень [4].

Забезпечення процесу децентралізації публічної влади має бути розпочате з прийняття Закону «Про адміністративно-територіальний устрій України», який покликаний врегулювати об'єднання громад, визначення території і меж адміністративно-територіальних одиниць, порядку вирішення питань адміністративно-територіального устрою.

Отже, децентралізація публічного управління має здійснюватися в межах цілісного пакету політичних, економічних, соціальних реформ, спрямованих на перетворення України в сучасну європейську країну. Мені здається, що складність даної проблеми потребує подальших досліджень, як у напрямі визначення галузевої структури функцій державного управління, так і аналізу функцій, реально здійснюваних сьогодні органами виконавчої влади та місцевим самоврядуванням. Я вважаю, що аналізуючи приклад зарубіжного досвіду впровадження реформ децентралізації влади може сприяти уникненню деяких упереджених і неправильних підходів, характерних для сучасної української практики управління «з центру», тому передовий досвід децентралізації має для України на етапі зміцнення державності передусім змістове значення.

Децентралізація – найуспішніша реформа країни, як зауважив віцепрем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Геннадій Зубко. Я повністю підтримую цю думку, адже в умовах децентралізації життя кожного українця стане кращим. Не потрібно буде витрачати свій дорогоцінний час на безкінечні черги, буде забезпечена прозорість і спрощення процесу прийняття рішень, покращання якості розгляду звернень громадян до органів влади, сприяння розвитку

місцевих економік та стратегічному плануванню, більш цілеспрямоване використання видатків бюджету.

Список використаних джерел:

1. Переосмислення функцій державного управління у контексті децентралізації публічної влади (В. І. Мельниченко) // Український соціум. – 2004. – № 2 (4). – С. 109-116.
2. Постанова Верховної ради України «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади» № 656-VIII від 31.08.2015.
3. Посібник І.Ткаченко «Інститут громадянського суспільства» // 2011 р. – С. 34-37.
4. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» № 333 від 01.04.2014.